

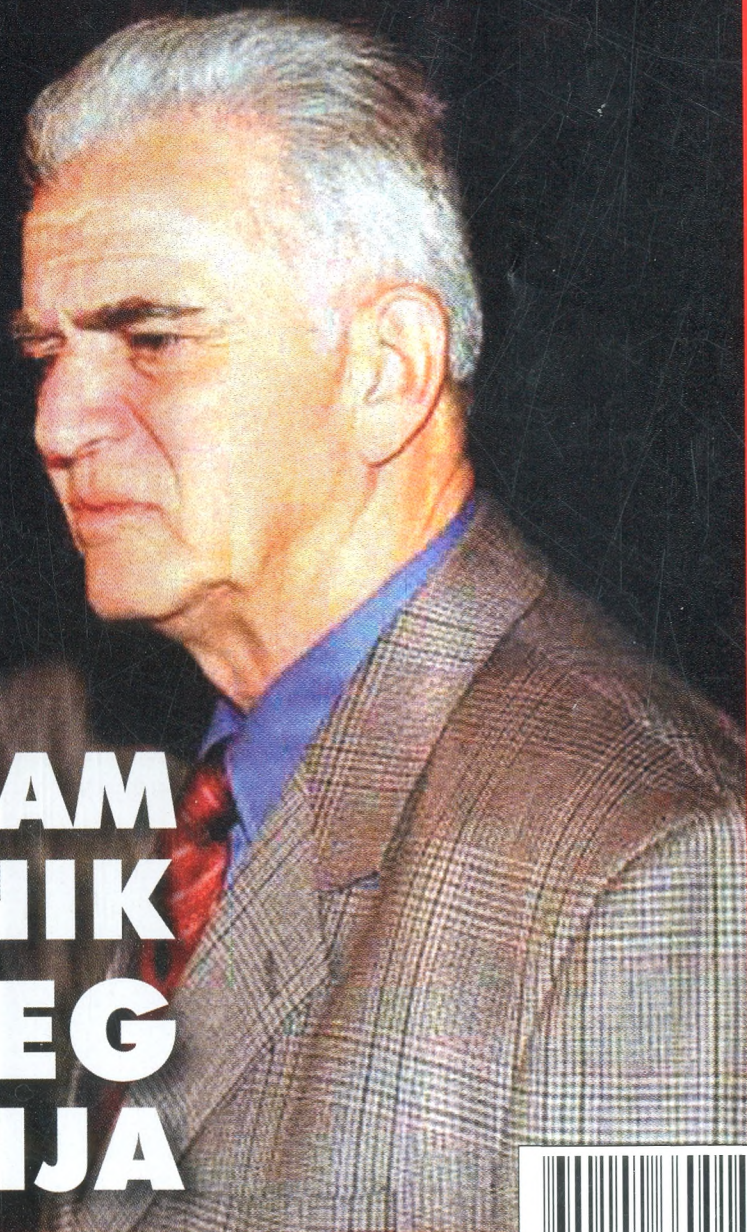
VREME

**dodatak:
KUDA IDU
SRBIJA I
CRNA GORA**

25. oktobar 2001. Cena 70 din, Crna Gora: 2.50 dem Broj 564

**GENERAL PAVLE STRUGAR,
HAŠKI DOBROVOLJAC,
GOVORI ZA "VREME"**

**SPASAO SAM
DUBROVNIK
OD VEĆEG
RAZARANJA**

FELJTON: VUKOVARSKA TRAGEDIJA

monopola u iznajmljivanju štandova koji je nametalo staro udruženje. Novine su veći broj restorana, internet kafe, prisustvo Muzeja i galerija i kutak posvećen dečijoj knjizi, a "ulice" pored štandova nazvane su po ovdašnjim piscima.

NOVE KNJIGE: Po izloženim naslovima koji privlače pažnju pri ovlašnom pregledu štandova na dan otvaranja prednjače izdavači koji su i svih ovih godina održavali *domaće izdavaštvo u životu*. Tako štand *Narodne knjige* krase hit naslovi poput novog romana Umberta Eka *Baudolino*, knjige ovogodišnjeg nobelovca V.S. Najpola *Ulica Migel* i naslovi iz recentne domaće produkcije po čemu je ovaj izdavač posebno poznat, kao što su novi romani Zorana Ćirića *Hobo*, Danila Nikolića *Jesenja svila* i novele Mirjane Novaković *Dunavski apokrif*. Reizdanje romana U slobodnoj državi ovogodišnjeg nobelovca objavio je i Rad (prvo izdanje se pojavilo 1981, u prevodu D. Albaharija), čime su naši izdavači pokazali hvale vrednu brzinu i agilnost u reagovanju na aktuelne trendove. Ozbiljnu konkurenciju Platou u pogledu praćenja aktuelne anglosaksonske književne scene predstavlja mlada beogradska izdavačka kuća Laguna, koja se na Sajmu predstavlja sa antologijom moderne engleske priče *Razgovor sa anđelom* koju je priredio Nik Hornbi, zatim sa *Američkim psihom* Breta Istona Elisa. Sa štanda Paideie pažnju privlače nove knjige Filipa Rota, Dž. M. Kucija, Silvije Plat, Luisa Sepulvede. Zepter Book World se predstavlja sa svojim kapitalnim izdanjem *Enciklopedijski rečnik slovenske mitologije* i antologijom savremene britanske drame *Pre i posle Gneva* koju je priredio Jovan Ćirilov. Stylos je objavio sabrana dela Isidore Sekulić u 15 knjiga, dve knjige iz zaostavštine Borislava Pekića *Filozofske sveske* i *Političke sveske* (u saradnji sa Solarisom), i novi roman Đorđa Pisareva *Pod senkom zmaja*. Grafički atelje Dereta najavljuje sabrane romane Milorada Pavića, dok se među novim naslovima Stubova kulture nalaze i knjige kineskog nobelovca Gao Singdijanga *Planine duše* i novi roman Davida Albaharija *Svetski putnik*. Od nekadašnjih velikih izdavača, novi roman Miodraga Pavlovića *Afroditiina uvala* objavila je Prosveta, a SKZ zbirku priča Aleksandra Tišme *Oko moje ose* i *Putopise* Ive Andrića.

I pored svih početnih teškoća, ljubitelja knjige bilo je i ovoga puta u velikom broju. Sajam će trajati do nedelje, tako da će još biti vremena da se dometi ovogodišnje manifestacije ocene na valjan način, tako da će organizacioni propusti s početka Sajma u konačnom skorom možda biti i nevažni. Videćemo.

NEBOJŠA GRUJIĆ

NOMAD: HRVATSKI BREVIJAR SRPSKE POP-KULTURE

Krkenzi kikiriki

Zagrebački pop-magazin u svom je oktobarskom broju objavio "ćirilčarski" temat "Srbi: ko nas bre zavadi" koji bi se mogao nazvati prvim uistinu postjugoslovenskim pogledom na susednu (pop)kulturu

Sačuvaj me Bože hrvatskog novinarstva i srpske supkulture"; ova-ko bi, recimo, mogla glasiti jedna od aktuelnih parafraza znamenitog Krležinog slogana, oko kojeg se nedavno u Hrvatskoj povel (još jedna) burna polemika. Prvo je, naime, ironično se poigravajući s Krležom, Žarko Puhovski primetio kako je ekscentrična stvarnost relativizovala sve glupe potkontinentalne stereotipe, pa danas, recimo, Srbi bolje stoje s kulturom nego s "topništvo", dok je u Hrvata, recimo, nekako obrnuto... Na to se, u *Vjesniku*, pobunio građanin Gojko Borić, patriota i Slobodni Nemislilac, duboko uvređen ovakvim atakom na *hrvatsku uljudbu*, onakvu kakvom je već poima zadržigla gemištarska malograđanština. Za neupućene, koji se još pitaju *šta je to, zaboga, "Gojko Borić"*, trebalo bi pojasniti: tako se na hrvatskom kaže "Dragoš Kalajić" – samo što je g.

Gojko manje urnebesno živopisan i mentalno razbarušen, a više nekako sterilno unjkav i kenjkav, isuviše Ozbiljan i Namrgođen za teodorandeličevske ispade ne-suvise vickastosti; možda je, otuda, "Momčilo Selic" ipak bolji prevod na srpski? *Anyway*, posle se u polemičku prepisku uključio i Igor Mandić, i perje je letelo na sve strane – omlohavljene peruške sirotog g. Gojka, dakako.

No, sve su to, okreni-obrni, tek zaludna, postapokaliptična posla svih nas koji smo dovoljno matori (od cca 30 leta pa naviše) da smo proživeli bar deo svog odraslog života u rahmetli državno-kulturološkom entitetu zvanom "es-ef-er-jot". Otuda su "metodološki" (ne i etički!) *jugofilija* i *jugofobija* dve strane iste medalje, i nastupajući postjugoslovenski naraštaji nemaju nijedan razlog na Zemlji da blanko "emotivno investiraju" u jednu ili drugu. Zagrebački mesečni pop-magazin *Nomad* u svom je oktobarskom broju objavio "ćirilčarski" temat ironičnog naziva "Srbi: ko nas bre zavadi" koji bi se, s tek mrvičkom preteranog uopštavanja, mogao nazvati prvim uistinu postjugoslovenskim pogledom na susednu (pop)kulturu. *No-*

mad, naime, uglavnom čita publika od tinejdžerskog uzrasta pa do 25-26 godina starosti, i njoj *pro i kontra* nostalgijačarske onanije znače sve manje: za nju je "Jugoslavija" eventualno još sećanje na eurokrem i Branka Kockicu, i to je to; nakon traumatičnih ratnih godina i dirigovane zatvorenosti ka Drugom, u poznim devedesetim je obavljena i simbolička konzumacija zabranjenog voća – ko-

je, dakle, više i nije zabranjeno – i važna *praktična overa*: o čemu su to, dodavola, stalno trućali oni nešto stariji omladinci, sistematski smarajući svojom idealizacijom osamdesetih?

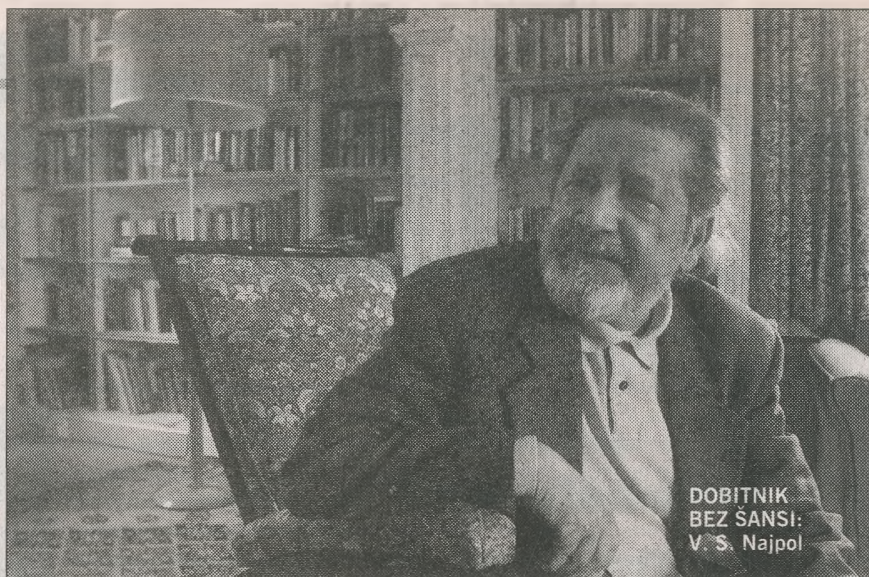
Nomad je, dakle, ponudio jedan od mogućih – po prirodi stvari vrlo nepotpunih i arbitrarnih – vodiča kroz srpsku pop-kulturu devedesetih, uz neizbežne reminiscencije na Ono Od Pre, a sve sa željom da se "prema Srbima primene ista merila" – ni stroža ni blaža – nego prema Hrvatima ili (nedostižnoj, dakako) belosvetskoj pop-industriji. Tako Aleksandar Holiga zaključuje svoj putopis sa novosadskog Exita gotovo programatskom mišlju: "Srbija nije niti bratska, niti egzotična, nego zemlja kao svaka druga. Samo što se, brate, *malo bolje razumemo...*". Mmda. U vrlo zanimljivom "Azbukarijumu srpske popularne kulture" naći ćete trideset (od A do Š!) mahom lucidno napisanih – mada gdegde i sasvim čudno odabranih – "enciklopedijskih odrednica", koje ovdašnjem čitaocu mogu biti najzanimljivije sa aspekta "povratne radoznalosti": šta je to, dakle, što zapadno od Šida još pamte? Tu su se, nažalost, potkrale i svakakve bizarne greške, pa

su tako Nenada Čanka "učlanili" u Love Hunterse – doduše, Mumin ga toliko obožava da bi pristao i na to... – naseli na moronsku domaću izmišljotinu kako je "Sloba uvezio Kineze da masovno glasaju za njega", proglasili Amfilohija srpskim patrijarhom (prekognicija?), ali ubedljivo najgore je prošao Miodrag Petrović Čkalja – ne samo da su naveli *Pozorište u kući* kao jednu od njegovih referenci, nego su ga i poslali pravo u "večna lovišta", gde "s drugom Titom odlazi u lov i glumi u monodramama koje do suza nasmijavaju drugove Kardelja i Rankovića". A čovek, hvala Bogu, živ! Hrvatska posla: genocidno to, pa to ti je...

Ipak, vrhunac bizarnosti je celina "Pet najboljih srpskih bendova od 1389. do 1991", gde se na prvom mestu kočopere "Rokeri s Moravu" (uz opširan intervju s Borisom Bizetićem)! Ako još kažem da na "top-listi" slede Riblja čorba, Idoli, Rani mraz i Poslednja igra leptira, nema toga ko se neće krstiti, s dva, tri ili četiri prsta, nad ovakvim po-svaku-cenu-ekstravagantnim bučkurišem! No, predlažem drugačije čitanje: čini (mi) se da se radi o svojevrsnom markiranju kulturoloških stereotipa na jednoj strani, i katalogizaciji polupotisnutih asocijacija na sopstvene "nježne godine", na drugoj. Otuda to svakako nije lista onoga što Nomadovci najčešće stavljaju u CD-plejer (to su, naime, Darkwood Dub, Oružjem Protivu Otmičara i Obojeni programi, kako saznajemo iz leksikona "Srpska glazba od 1991. na ovamo", u kojem su neke ovdašnje prave i lažne veličine i napljuvane – hja, sto ljudi, dvesta čudi, o ukusima se ne vredni... etc. etc.), nego onoga što (im) izgleda *karakterističnim, a zamarenim*.

Uz polučudan izbor pet najboljih srpskih filmova devedesetih, gde se uz neka sjajna ostvarenja pompezno šljamče i takve nedopečene celuloidne konfuzioide poput *Crnog bombardera* – uradak autora koji će kasnije snimiti *Balkanska pravila*, nesumnjivo najgori film svih vremena, nedelo koje ne možete gledati a da se ne stidite što ste živi, što udišete vazduh istog grada, što biološki pripadate istom obliku života kao i oni kojima je ta strahota mogla pasti na pamet – *Nomad* zaključuje svoj neobavezni *surfing* po srpskoj (pop)kulturi devedesetih (a i šire). Dakako, svaki drugi autorski izbor i vrednovanje izgledali bi bitno drugačije, ali to je manje važno. *Nomadov* temat izgleda kao (manje-više) sistematizovana popkulturna potvrda *post-Yu normalizacije* u novom, neideološkom ključu: ostaviti, dakle, zamlatama prašnjavi diskurs "braće" ili "neprijatelja" i pozabaviti se nečim ozbiljnijim. *Krkenziranjem kikirikija*, na primer!

TEOFIL PANČIĆ

DOBITNIK
BEZ ŠANSI:
V. S. Najpol

SAVREMENA BRITANSKA KNJIŽEVNOST

Novi pejzaži starog kraljevstva

Dodeljivanjem ovogodišnje nagrade V.S. Najpolu, još jednom od kandidata iz drugog plana, žiri Nobelove nagrade je po ko zna koji put potvrdio svoju tako predvidljivu nepredvidljivost, ali je, kada je reč o proznoj književnosti na tlu Britanije, na ubedljiv način ozvaničio prevlast jedne već gotovo tri decenije dominantne struje u britanskom romanu

Utrci za Nobelovu nagradu opklada na britanskog kandidata nikada nije donosila velik novac: samo u poslednjih dvadeset godina trojica britanskih pisaca obezbedila su sebi, posredstvom Švedske akademije, mesto među takozvanim besmrtnicima (pri čemu su, ipak, neki besmrtniji od drugih – ko se još seća Neli Saks ili Ajvinda Džonsona, ne tako davnih laureata?). Treba, međutim, imati na umu i to da status favorita u očima žirija Nobelove fondacije najčešće predstavlja i te kako ozbiljnu otežavajuću okolnost: kako, uostalom, da bilo koji stručni žiri dokaže smisao svog postojanja ako mu se mišljenje poklapa s preovlađujućim mišljenjem vaskolike književne i kulturne javnosti? Otuda je spisak višegodišnjih "sigurnih" kandidata koji nikada nisu stigli do cilja bezmalo duži od spiska dobitnika. Dodeljivanjem ovogodišnje nagrade V.S. Najpolu, još jednom od kandidata iz drugog plana, žiri Nobelove nagrade je po ko zna koji put potvrdio svoju tako predvidljivu nepredvidljivost, ali je, kada je reč o proznoj književnosti na tlu Britanije, na ubedljiv način ozvaničio prevlast jedne već gotovo tri decenije dominantne struje u britanskom romanu.

"NEBRITANSKI" BRITANCI: Vidi-jadhar Saradžprasad Najpol, naime, pripada grupi "nebritanskih" britanskih pisaca, čije je stvaralaštvo obeležilo poslednje dve decenije dvadesetog veka u engleskoj književnosti. Ponajmanje je pri tom važna činjenica da je Najpol poreklom Indijac, rođen u Trinidadu; ta bi činjenica i kod njega i kod drugih pisaca nebritanskog porekla bila tek puki biografski podatak kada ne bi upućivala na nešto suštinski značajno, ne samo kada je reč o britanskoj književnosti već i o britanskoj kulturi i civilizaciji u celini.

Velika Britanija nikada nije, bar ne u onoj meri u kojoj je to bio slučaj sa Amerikom, bila posmatrana kao "kotao za pretapanje" različitih vera i nacija. Kroz veći deo svoje istorije, zapravo, Britanija je s manje ili više prikrivenim gnušanjem odbacivala svaku pomisao na tako nešto. Druga polovina dvadesetog veka, međutim, ponajviše zahvaljujući geopolitičkim promenama mape sveta, pretvorila je Britaniju u istinski multietničku zajednicu, konglomerat različitih "došljčkih" kultura koje su energično i istrajno tražile sebi mesto u novoj postojbini. Najviše su na tom planu, pored rok-muzičara, učinili pisci.